

BIJLAGEN

EXMO PROJECT: FUTURE IN MOBILITY

ONDERZOEK NAAR DE INZET VAN VIDEOCONFERENCING BIJ
ROC ZEELAND EN ROC WESTERSCHELDE

Eindhoven School of Education (ESoE), Technische Universiteit Eindhoven

Eindhoven, juni 2012

drs. I.L.H. Heijmen-Versteegen

ir. ing. A.J. Marée

prof. dr. P.J. den Brok

INHOUD

Bijlage 1 Student vragenlijst voormeting	3
Bijlage 2 Docent vragenlijst voormeting	7
Bijlage 3 Studenten interviewschema voormeting	8
Bijlage 4 Docent interviewschema voormeting.....	10
Bijlage 5 Management interviewschema voormeting.....	13
Bijlage 6 Observatieschema videolessen.....	16
Bijlage 7 Student vragenlijst nameting	17
Bijlage 8 Studenten interviewschema nameting.....	21
Bijlage 9 Docent interviewschema nameting	23
Bijlage 10 Management interviewschema nameting.....	25

BIJLAGE 1 STUDENT VRAGENLIJST VOORMETING

Fijn dat je meewerkt aan het onderzoek door deze vragenlijst over **videolessen** in te vullen!

De vragenlijst zal anoniem worden verwerkt. De gegevens worden natuurlijk **niet** beschikbaar gesteld aan de docenten.

Op het ROC waar je naar school gaat loopt een project met de naam **Future in Mobility**. Vanuit dit project zal een aantal groepen studenten les krijgen via **Videoconferencing (videolessen)**. Met videolessen kunnen studenten op meerdere leslocaties dezelfde les van een docent volgen en ook meepraten. Het is ook mogelijk om een les op video te bekijken, die op een eerder moment is gegeven.

Wij onderzoeken deze videolessen met de vragenlijst die je zo gaat invullen.

Voor de hele vragenlijst geldt dat er geen goed of fout antwoord is. **Jouw mening telt!**

Klik op verder en dan start de vragenlijst.

Algemene vragen

- a) Mijn studentnummer is:
- b) Op welk ROC zit je?
  - ROC Leeuwenborgh
  - ROC Westerschelde
  - ROC Zeeland
- c) Bij welke afdeling volg je onderwijs?
  - ICT
  - Medische Laboratoriumtechniek
  - Procestechiek
  - Werktuigbouwkunde
  - Motorvoertuigentechniek
  - anders
- d) Welke leerweg volg je?
  - BBL
  - BOL
  - anders
- e) Van welk niveau is de opleiding die je volgt?
  - niveau 3
  - niveau 4
  - anders

- f) In welk leerjaar zit je?
- leerjaar 1
  - leerjaar 2
  - leerjaar 3
  - leerjaar 4
- g) Wat is je leeftijd?
- h) Videoconferencing en online onderwijs is nuttiger wanneer je op grote afstand van school woont, verwachten we. Daarom zijn we benieuwd hoe lang jij onderweg bent van huis naar school.
Hoe lang ben je onderweg van huis naar school?
- 10 minuten of minder
  - 11-20 minuten
  - 21-30 minuten
  - 31-45 minuten
  - meer dan 45 minuten
- i) Wat is je geslacht?
- man
  - vrouw
- j) Welke vooropleiding heb je gedaan?
- vmbo-K
  - vmbo-G
  - vmbo-T
  - havo-3
  - zij-instromer
  - anders

Ja/nee vragen

- k) Ik heb informatie gekregen over de inzet van videolessen bij ons op school.
- l) Ik heb dit schooljaar al één of meerdere videolessen gehad.
- m) In mijn vooropleiding of eerdere leerjaren heb ik al gewerkt met videolessen.

Open vragen

- n) Waarom worden videolessen ingezet op school denk je?
- o) Hoe denk je dat je de videolessen gaat vinden?
Denk bijvoorbeeld aan: handig/onhandig; interessant/saai; moeilijk/gemakkelijk. En alles wat je verder zelf vindt.
- p) Hoe denk je de videolessen te gaan gebruiken?
Bijvoorbeeld: weinig/vaak, op school/thuis, alleen/met medestudenten, extra oefening, theorie/praktijk. En alles wat je zelf kunt bedenken.

Videolesen of videoconferencing

Hier moet je antwoorden op een 5-puntsschaal die loopt van helemaal oneens naar helemaal eens. Ook hier geldt weer dat er geen goed of fout antwoord is. **Jouw mening telt!**

Met "gewone lessen" bedoelen we in deze vragenlijst alle andere lessen dan videolesen. "Gewone lessen" zijn dus de lessen zoals je doe tot nu toe gekregen hebt.

Met "docent" wordt in de stellingen de persoon bedoeld die te zien is in de videoles. Dat hoeft dus niet altijd jouw eigen vakdocent te zijn.

- 1) Videolesen lijken me leuk.
- 2) Videolesen lijken me een fijne afwisseling met gewone lessen.
- 3) Ik denk dat de videolesen afwisselend zijn, omdat we dan verschillende docenten krijgen.
- 4) Ik verwacht dat we ook gastlessen zullen krijgen van experts uit de beroepspraktijk.
- 5) Ik denk dat de videolesen mij meer vrijheid bij het leren geven.
- 6) *Bij videolesen is de docent soms op een andere locatie aan het lesgeven dan waar jij op dat moment meekijkt en actief kunt deelnemen aan de les. Soms zal er dan niet een docent op de plaats zijn waar jij bent, maar alleen op afstand via de videoschermen.*
Videolesen lijken mij fijn omdat de docent **niet** altijd in het leslokaal aanwezig is.
- 7) Ik denk dat ik steeds meer zelf moet uitzoeken als videolesen worden gebruikt.
- 8) Het lijkt me een voordeel dat we via de videolesen onderwijs kunnen krijgen van verschillende gastsprekers of experts uit de beroepspraktijk.
- 9) Het lijkt me handig om de videolesen later nog eens te kunnen bekijken.
- 10) Het lijkt me leuk om met studenten van andere ROC's dezelfde les te kunnen volgen.
- 11) Het lijkt me interessant om met studenten van andere ROC's samen te kunnen werken via de videolesen.
- 12) Ik denk dat ik in gewone lessen (zonder videoconferencing) **meer** kan leren.
- 13) Ik denk dat ik beter kan opletten bij videolesen.
- 14) Ik verwacht vooral nadelen van de videolesen.
- 15) Ik denk dat ik in de videolesen net zo gemakkelijk vragen kan stellen aan de docent op de video als in gewone lessen.
- 16) Ik weet niet goed wat er van mij verwacht wordt in de videolesen.
- 17) Door gastsprekers in de videolesen krijg ik een beter beeld van mijn uiteindelijke beroep.
- 18) Ik verwacht geen problemen met het inloggen om de videolesen te kunnen volgen.
- 19) Ik verwacht dat het beeld en geluid zullen tegenvallen bij de videolesen.
- 20) Ik zie voor mezelf mogelijkheden met videolesen in een projectpresentatie.
- 21) Ik denk dat in de toekomst alle gewone lessen door videolesen zullen worden vervangen.
- 22) Als ik mag kiezen heb ik een theorieles het liefst via een videoles.

- 23) Als ik mag kiezen heb ik een praktijkles het liefst *zonder* videoconferencing.
- 24) Ik denk dat ik voldoende kennis van ICT heb om de videolessen goed te kunnen volgen.
- 25) Voor de videolessen heb ik geen ICT-vaardigheden nodig.
- 26) De gewone lessen op school spreken mij erg aan.
- 27) Ik verwacht betere cijfers te halen door de videolessen.
- 28) Ik denk dat ik thuis (ook) de videolessen ga bekijken.
- 29) Gebruik van videolessen voor schooltaken lijkt me saai.
- 30) Ik denk dat ik me ga vervelen tijdens de videolessen.
- 31) Ik denk dat ik minder contact met de docent heb als ik videolessen krijg.
- 32) Ik heb er vertrouwen in dat ik genoeg uitleg krijg in de videolessen.
- 33) Ik ga de videolessen alleen volgen omdat het moet.
- 34) Als ik mag kiezen heb ik liever gewone lessen dan videolessen.
- 35) Mij is verteld **waarom** wij videolessen krijgen.
- 36) De videolessen worden ingezet om mij beter te laten presteren.
- 37) De videolessen worden ingezet om gastsprekers te laten vertellen over onderwerpen uit mijn toekomstige beroepspraktijk.
- 38) De videolessen worden ingezet om te bezuinigen.
- 39) Door de videolessen kan mijn afdeling blijven bestaan.
- 40) Ik denk dat de uitleg in de videolessen veel beter zal zijn dan in gewone lessen.
- 41) Ik vind het prettig dat ik in de videolessen van verschillende docenten les krijg.
- 42) Ik begrijp de inzet van videolessen **niet**.
- 43) Vooral met videolessen lijkt het me **niet** erg als de les is afgelopen.
- 44) Ik verwacht dat bij gewone lessen, de videolessen me kunnen helpen.
- 45) Als ik eerlijk ben volg ik liever geen videolessen.

Hartelijk dank voor het invullen van de vragenlijst over videolessen!

BIJLAGE 2 DOCENT VRAGENLIJST VOORMETING

Fijn dat u meewerkt aan deze korte vragenlijst over uw verwachtingen voor de inzet van **videoconferencing** in uw onderwijs en mogelijk in andere toepassingen. Dit onderzoek vindt plaats in het kader van het project **Future in Mobility**.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

- a) Op welk ROC bent u werkzaam?
meerdere antwoorden mogelijk
- ROC Leeuwenborgh
  - ROC Westerschelde
  - ROC Zeeland
  - ander ROC of andere ROC's
  - bedrijfsleven
  - anders
- b) Aan welke afdeling geeft u les?
meerdere antwoorden mogelijk
- ICT
  - Laboratoriumtechniek
  - Procestechneik
  - anders
- c) Tot welke leeftijdscategorie behoort u?
- jonger dan 30 jaar
  - 30-40 jaar
  - 41-50 jaar
  - 51-60 jaar
  - 61 jaar of ouder
- d) Wat is uw geslacht?
- man
  - vrouw

Open vragen over videoconferencing

- 1) Voelt u zich voldoende voorbereid om videoconferencing in te gaan zetten in uw werk? Licht u uw antwoord toe en denk daarbij aan aspecten van de voorbereiding, wat hebt u zelf gedaan en wat heeft u mogelijk in een scholing geleerd. Mogelijk een onderscheid in lesgebonden activiteiten en andere activiteiten.
- 2) Wat verwacht u van de inzet van videoconferencing voor het onderwijs? Denk hierbij aan verwachtingen rond uw eigen voorbereiding, reacties van studenten, technische randvoorwaarden e.d.
- 3) Wat verwacht u van de inzet van videoconferencing voor andere settings binnen uw werk dan het onderwijs? Denk hierbij aan verwachtingen rond inzet voor vergaderingen, overleg met vakcollega's van andere ROC's of met experts uit het toekomstig beroepenveld van uw studenten enzovoorts.
- 4) Wat zijn uw verwachtingen voor de frequentie van uw gebruik van videoconferencing in het onderwijs en in mogelijk andere settings?

BIJLAGE 3 STUDENTEN INTERVIEWSCHEMA VOORMETING

Hartelijk welkom, fijn dat jullie gekomen zijn om deel te nemen aan het studenteninterview voor het project Future in Mobility. Waarschijnlijk hebben jullie al een vragenlijst ingevuld over videoconferencing, dit interview gaat hier ook over. Op jullie ROC loopt een project Future in Mobility waarin studenten met videoconferencing of videolessen onderwijs zullen gaan krijgen. De regio waar jullie op school zitten is een krimpregio, studenten en docentenaantallen worden kleiner. Met videolessen kunnen studenten op meerdere leslocaties dezelfde les van een docent volgen en ook meepraten in de les. Ook wordt het bijvoorbeeld met videoconferencing mogelijk om een les op video te bekijken – via de computer – die op een eerder moment gegeven is. Ik voer tijdens dit project het onderzoek uit namens Eindhoven School of Education van TU/e om te bekijken hoe de videoconferencing wordt ingezet en wat studenten, docenten en management hiervan vinden en natuurlijk welk effect het heeft op leerprestaties. In dit interview is het niet mogelijk om foute antwoorden te geven, het gaat om jullie mening, die is waardevol voor het onderzoek. We beginnen met een aantal algemene vragen en dan gaan we door met vragen over de videolessen.

☐ ROC Leeuwenborgh	☐ Niveau 3
☐ ROC Westerschelde	☐ Niveau 4
☐ ROC Zeeland	☐ Man
☐ ICT	☐ Vrouw
☐ Lab. techniek	Leerjaar _____
☐ Procestechiek	Leeftijd _____
☐ BBL (beroeps begeleide leerweg)	Aantal studenten bij interview _____
☐ BOL (beroeps opleidende leerweg)	

Hebben jullie al een videoles gehad?

Ja

Hoe was dat? Vertel er eens iets over. (om te activeren: wat voor les was het, hadden jullie als student inbreng, wat vond je ervan, heb je er iets van geleerd, etc.)

Wat verwacht ervan als er meer videolessen komen?

- organisatie van de lessen
- communicatie met de docent
- communicatie met medestudenten op andere leslocatie
- tijdsinvestering van jezelf, eventueel voorbereiding
- gaat het je helpen bij je leren
- ICT/technologie: wat verwacht je van de techniek om gebruik te kunnen maken van de videolessen (wachtwoorden, beschikbare computers e.d.)

Nee.

Wat verwacht je van de videolessen die je straks zult gaan krijgen?

- organisatie van de lessen
- communicatie met de docent
- communicatie met medestudenten op andere leslocatie
- tijdsinvestering van jezelf, eventueel voorbereiding
- gaat het je helpen bij je leren
- ICT/technologie; wat verwacht je van de techniek om gebruik te kunnen maken van de videolessen (wachtwoorden, beschikbare computers e.d.)

Het is met de videolessen ook mogelijk om thuis of ergens anders via de computer lessen te bekijken. Verwacht je dat je daar gebruik van zult maken?

- Nee, ik heb thuis geen computer/mag thuis geen computer gebruiken
- Nee. Waarom niet, leg eens uit.
- Ja. Wat verwacht je dan te gaan doen vanuit thuis of de andere locatie?

Waarom gaat de school gebruikmaken van de videolessen denk je?

(om te activeren: afname studentenaantallen, afname docentenaantallen, leren van experts, profiteren van kennis van andere ROC's, samenwerking bevorderen, etc)

Als je een docent of andere medewerker van school nodig hebt, kun je die dan gemakkelijk bereiken nu?

- Ja. Denk je dat dat verandert met de mogelijkheid van videoconferencing? En waarom, op welke manier verandert dat?
- Nee. Denk je dat dat verandert met de mogelijkheid van videoconferencing? En waarom, op welke manier verandert dat?

Heb je nog aanvullingen of vragen?

Dit is het einde van het interview. Hartelijk dank voor je medewerking!

BIJLAGE 4 DOCENT INTERVIEWSHEMA VOORMETING

Hartelijk welkom, fijn dat u wilt meewerken aan het docenteninterview voor het project Future in Mobility. Waarschijnlijk heeft u al een vragenlijst ingevuld over videoconferencing, dit interview gaat ook hierover.

Wellicht ten overvloede, maar op het ROC waar u werkt loopt een project Future in Mobility waarin studenten met videoconferencing of videolessen onderwijs zullen gaan krijgen en waar personeel daar mogelijk nog op andere manieren van gebruik gaat maken. De regio waarin uw ROC gevestigd is, is een krimpregio: studenten en docentenaantallen worden kleiner. Met videolessen kunnen studenten op meerdere leslocaties dezelfde les van een docent volgen en ook meepraten in de les. Ook wordt het bijvoorbeeld met videoconferencing mogelijk om een les op video te bekijken – via de computer – die op een eerder moment gegeven is.

Daarnaast zijn er nog andere toepassingen denkbaar.

Ik voer tijdens het project het onderzoek uit namens Eindhoven School of Education van TU/e om te bekijken hoe de videoconferencing wordt ingezet en wat studenten, docenten en management hiervan vinden en verwachten en natuurlijk welk effect het heeft op de leerprestaties van de studenten. In dit interview is het niet mogelijk om foute antwoorden te geven, het gaat om uw mening, deze is waardevol voor het onderzoek.

Het interview begint met een aantal algemene vragen en gaat daarna al snel in op videoconferencing.

Naam: _____

- ROC Leeuwenborgh
- ROC Westerschelde
- ROC Zeeland
- Bedrijfsleven
- Anders _____

- ICT
- Laboratoriumtechniek
- Procestechiek
- Anders _____

- Man
- Vrouw

- Jonger dan 30
- 30-40 jaar
- 41-50 jaar
- 50-60 jaar
- 61 jaar of ouder

Hoe lang bent u al werkzaam in het onderwijs?

Hebt u hiervoor of hiernaast nog andere werkkringen (gehad)?

Wat is uw functie hier op school? (welk vak, niveau studenten, leerweg en leerjaar)

Hebt u wellicht nog andere specifieke taken hier op school?

Wat is uw ervaring met gebruik van ICT in uw lessen?

Hebt u al ervaring met videoconferencing?

Hebt u scholing gehad in welke vorm dan ook vanuit het ROC of het project om videoconferencing te kunnen gaan gebruiken?

ja

Waar bestond deze uit?

Wat vond u ervan?

Hebt u al ideeën of mogelijke uitwerkingen van de didactische invulling van videolessen? Kunt u deze toelichten.

Welke vormen van videoconferencing zult u naar verwachting gaan gebruiken?

nee

Hebt u behoefte aan scholing alvorens het te gaan gebruiken in uw dagelijkse praktijk?

Hebt u al ideeën of mogelijke uitwerkingen van de didactische invulling van videolessen? Kunt u deze toelichten.

Welke vormen van videoconferencing zult u naar verwachting gaan gebruiken?

Voelt u zich voldoende vaardig of competent om videoconferencing in te zetten voor het onderwijs aan uw studenten? (welke voor- of nadelen zie je)

Past videoconferencing binnen uw visie/kijk op hoe studenten leren en u uw onderwijs vormgeeft? (hoe studenten videolessen zullen beleven en verwerken; zorgt het voor afwisseling)

Wat vindt u van de inzet van videolessen in het belang van de studenten?

Wat verwacht u van de studenten die onderwijs gaan krijgen met videoconferencing? (zullen ze meer of minder leren of in voorbereiding tijd kwijt zijn)

Hoe denkt u dat studenten aankijken tegen de inzet van de videolessen? (motiveert het ze extra bijvoorbeeld)

Wat vindt u van de inzet van videolessen voor uw eigen rol als docent? (voorbereiding, uitvoer, organisatorisch, ondersteuning, zorgt het voor orde problemen etc.)

Voor welke werkvorm denkt u videoconferencing in te gaan zetten?

Beschrijft u eens hoe een les met videoconferencing er uit zal gaan zien.

Denkt u dat videoconferencing een rol kan gaan spelen bij het tot stand brengen van een realistisch inzicht bij de studenten van hun latere beroepenveld? Op welke wijze?

Bent u van plan om videoconferencing nog op andere momenten in uw werk in te zetten dan alleen in het onderwijs aan de studenten? (bijvoorbeeld overleg met collega's, met management, met werkveld of andere manieren)

Hoe denkt u over drie jaar te werken op dit ROC met videoconferencing?

Hebt u nog aanvullingen, tips of vragen?

Dit is het einde van het interview. Hartelijk dank voor uw medewerking!

BIJLAGE 5 MANAGEMENT INTERVIEWSHEMA VOORMETING

Hartelijk welkom, fijn dat u wilt meewerken aan het managersinterview voor het project Future in Mobility. Wellicht ten overvloede, maar op het ROC waar u werkzaam bent, loopt een project Future in Mobility waarin studenten met videoconferencing of videolessen onderwijs zullen gaan krijgen en waar personeel daar mogelijk nog op andere manieren van gebruik gaat maken. De regio waarin uw ROC gevestigd is, is een krimpregio: studenten en docentenaantallen worden kleiner. Met videolessen kunnen studenten op meerdere leslocaties dezelfde les van een docent volgen en ook meepraten in de les. Ook wordt het bijvoorbeeld met videoconferencing mogelijk om een les op video te bekijken – via de computer – die op een eerder moment gegeven is. Daarnaast zijn er nog andere toepassingen denkbaar.

Ik voer tijdens het project het onderzoek uit namens Eindhoven School of Education van TU/e om te bekijken hoe de videoconferencing wordt ingezet en wat studenten, docenten en management hiervan vinden en verwachten en natuurlijk welk effect het heeft op de leerprestaties van de studenten. In dit interview is het niet mogelijk om verkeerde antwoorden te geven, het gaat om uw mening, deze is waardevol voor het onderzoek.

Het interview begint met een aantal algemene vragen en gaat daarna al snel in op videoconferencing.

Naam: _____

- ROC Leeuwenborgh
- ROC Westerschelde
- ROC Zeeland
- Bedrijfsleven
- Anders _____

- ICT
- Laboratoriumtechniek
- Procestechniek
- ROC-breed

- Man
- Vrouw

- Jonger dan 30
- 30-40 jaar
- 41-50 jaar
- 50-60 jaar
- 61 jaar of ouder

Hoe lang bent u al werkzaam in het onderwijs?

Hebt u hiervoor of hiernaast nog andere werkkringen (gehad)?

Wat is uw functie hier op school? (welk vak, niveau studenten, leerweg en leerjaar)

Hebt u wellicht nog andere specifieke taken hier op school?

Wat is binnen ROC L/W/Z de visie op onderwijs? Is de keuze voor videoconferencing afgestemd op de onderwijsdoelen van jullie opleidingen?

Past videoconferencing binnen uw visie/kijk op hoe studenten leren en hoe er op uw ROC onderwijs wordt vormgegeven? (hoe studenten videolessen zullen beleven en verwerken; zorgt het voor afwisseling)

Wat vindt u van de inzet van videolessen in het belang van de studenten?

Wat verwacht u van de studenten die onderwijs gaan krijgen met videoconferencing? (zullen ze meer of minder leren of in voorbereiding tijd kwijt zijn)

Hoe denkt u dat studenten aankijken tegen de inzet van de videolessen? (motiveert het ze extra bijvoorbeeld)

Verwacht u dat de studenten ook buiten schooltijd de videolessen terugkijken, bijvoorbeeld voor herhaling of verwerking van het onderwijsaanbod of ter voorbereiding op een toets?

Wat vindt u van de inzet van videolessen voor de docenten binnen ROC L/W/Z? (voorbereiding, uitvoer, organisatorisch, ondersteuning, zorgt het voor orde problemen etc.)

Hoe denkt u dat de docenten aankijken tegen de inzet van de videolessen?

Beschrijft u eens hoe een les met videoconferencing er uit zal gaan zien.

Denkt u dat videoconferencing een rol kan gaan spelen bij het tot stand brengen van een realistisch inzicht bij de studenten van hun latere beroepenveld? Op welke wijze?

Wat zijn uw verwachtingen van de inzet van videoconferencing voor de organisatie van uw ROC? (op het gebied van structuur, personeel, financiën en materieel; eventueel extra inzet in tijd voor voorbereiding van de videolessen; roostertechnisch)

Verwacht u nog extra inzet op de technische randvoorwaarden voor het gebruik van videoconferencing?

- opslagcapaciteiten
- ondersteuning vanuit helpdesk
- beschikbare wachtwoorden
- ICT-infrastructuur
- capaciteit van videolessen bekijken door studenten vanuit thuis op zelfde moment

Is er voorzien in scholing van de docenten voor de inzet van videoconferencing, zowel op technisch als didactisch gebied?

- Nee

Denkt u dat de docenten zich competent voelen om videolessen in te zetten?

Ja

Waar bestond deze scholing uit? Denkt u dat de docenten zich competent voelen om videolessen in te zetten?

Wat verwacht u op organisatieniveau van u zelf: gaat u videoconferencing inzetten en op welke wijze? (wat verwacht u op dit punt van uw collega managers?)

Voor welke doeleinden denkt u videoconferencing in te gaan zetten?

- overleg met collega's *binnen* ROC
- overleg met collega's *buiten* ROC
- overleg met management
- overleg met werkveld

Kan de toepassing van videoconferencing ook gebruikt worden voor het verantwoorden van de onderwijstijd? Anders geformuleerd: als er geen docent voor de groep staat of als een student van thuis uit een les volgt, telt deze tijd dan voor de inspectie wel mee als onderwijstijd?

Hoe denkt u over drie jaar te werken op dit ROC met videoconferencing?

Hebt u nog aanvullingen, tips of vragen?

Dit is het einde van het interview. Hartelijk dank voor uw medewerking!

BIJLAGE 6 OBSERVATIESCHEMA VIDEOLESSSEN

Zowel de gegeven videolessen als een aantal regulier lessen zijn geobserveerd aan de hand van onderstaand observatieschema. Elke kolom is in het onderzoek nog onderverdeeld in de volgende kolommen:

- alle studenten
- studenten in het lokaal bij de docent
- studenten op afstand

Docent	Instructie **	Stelt vraag	Geeft feedback	Geeft opdracht	Observeert**	Klas.man.*
0-5 min						
5-10 min						
10-15 min						
Etc.						
* Met klas.man. wordt klassenmanagement door de docent bedoeld. Dit betekent alle handelingen die hij of zij moet doen om de orde van de les te bewaken of bij te sturen. Daarnaast zijn in deze categorie ook de handelingen opgenomen die het werken met het videoconferencing systeem met zich meebrengen, als camerapositie wisseling, inzoomen en dergelijke.						
studenten	luisteren **	Geeft antwoord	Stelt vraag	Werkt ** opdracht uit	Niet-taakgericht	Management videosysteem
0-5 min						
5-10 min						
10-15 min						
Etc.						
** deze categorieën hebben we geobserveerd in tijdsduur evenals waar nodig bij de laatste kolom van zowel docent als student. De overige categorieën zijn gescoord in frequentie.						

BIJLAGE 7 STUDENT VRAGENLIJST NAMETING

Fijn dat je weer meewerkt aan het onderzoek door deze vragenlijst over **videolessen** weer in te vullen!

De vragenlijst wordt anoniem verwerkt. We vragen wel naar je naam, maar dit is om de gegevens van deze lijst te kunnen koppelen aan de vorige vragenlijst die je hebt ingevuld. Je naam wordt omgezet in een nummer. De gegevens worden natuurlijk niet beschikbaar gesteld aan de docenten.

Je hebt inmiddels een aantal weken ervaring opgedaan met videolessen vanuit het project Future in Mobility. Je hebt ervaren dat je met studenten op meerdere leslocaties dezelfde les van een docent kunt volgen en ook meepraten. Misschien heb je ook al van de mogelijkheid gebruik gemaakt om een les op video te bekijken, die op een eerder moment is gegeven.

Wij onderzoeken jouw ervaring met videolessen via de vragenlijst die je zo gaat invullen.

Voor de hele vragenlijst geldt dat er geen goed of fout antwoord is. Jouw mening telt!

Klik op verder en dan start de vragenlijst.

Algemene vragen

- a) Mijn naam is:
  - naam1
  - naam2
  - mijn naam staat niet in de lijst
- b) Mijn studentnummer is:
- c) Op welk ROC zit je?
  - ROC Westerschelde
  - ROC Zeeland
- d) Bij welke afdeling volg je onderwijs?
  - ICT
  - Medische Laboratoriumtechniek
  - Procestechniek
  - Werktuigbouwkunde
  - Motorvoertuigentechniek
  - anders
- e) Welke leerweg volg je?
  - BBL
  - BOL
  - anders
- f) Van welk niveau is de opleiding die je volgt?
  - niveau 3
  - niveau 4
  - anders

- g) In welk leerjaar zit je?
- leerjaar 1
  - leerjaar 2
  - leerjaar 3
  - leerjaar 4
- h) Wat is je leeftijd?
- i) Videoconferencing en online onderwijs is nuttiger wanneer je op grote afstand van school woont, verwachten we. Daarom zijn we benieuwd hoe lang jij onderweg bent van huis naar school.
Hoe lang ben je onderweg van huis naar school – enkele reis?
- j) Wat is je geslacht?
- man
  - vrouw
- k) Welke vooropleiding heb je gedaan?
- vmbo-K
  - vmbo-G
  - vmbo-T
  - havo-3
  - zij-instromer
  - anders, namelijk _____

Open vraag

Wat vond je van de videolessen?

Denk bijvoorbeeld aan: handig/onhandig; interessant/saai; moeilijk/gemakkelijk; voordelen/nadelen. En alles wat je verder zelf vindt.

Vragen naar de videolessen

- vc1 Hoeveel videolessen heb je gehad?
- vc2 Bij hoeveel videolessen zat je in het lokaal bij de betreffende docenten?
- vc3 De videolessen stonden duidelijk in ons rooster.
- vc4 De organisatie van de videolessen was goed.
- vc5 De docent in de videoles gaf anders les dan bij een gewone les.
- vc6 Hoe vaak heb je naar een (deel van) een opgenomen videoles gekeken?
- vc7 Waar heb je een (deel van een) opgenomen videoles bekeken?
- Ik heb geen opgenomen videoles bekeken.
  - Ik heb alleen thuis naar opgenomen videolessen gekeken
  - Ik heb alleen op school naar opgenomen videolessen gekeken.
  - Ik heb zowel thuis als op school naar opgenomen videolessen gekeken.
- vc8 Met wie heb je naar de opgenomen videolessen gekeken?
- Ik heb niet naar de opgenomen videolessen gekeken.
  - Ik heb alleen naar de opgenomen videolessen gekeken.
  - Ik heb samen met een medestudent naar de videolessen gekeken.
  - Wij hebben klassikaal naar de opgenomen videolessen gekeken.
- vc9 Met welk doel heb je naar de opgenomen videolessen gekeken? *(meerder antwoorden zijn mogelijk)*
- Ik heb de opgenomen videolessen bekeken telkens als verwerking van de les die ik ook al gevolgd had.

- Ik heb de opgenomen videolessen bekeken om de lesstof extra te oefenen.
  - Ik heb de opgenomen videolessen bekeken als voorbereiding op de toets.
  - Ik heb de opgenomen videolessen bekeken omdat ik een les gemist had.
- vc10 Op welke manier heb je de opgenomen videolessen kunnen bekijken?
(meerder antwoorden zijn mogelijk)
- Ik heb de opgenomen videolessen via N@tschool kunnen bekijken.
  - Ik heb via een doorgestuurd link de opgenomen videolessen kunnen bekijken.
  - Ik heb de opgenomen lessen via de ftp-server van school kunnen bekijken.
  - Ik heb de opgenomen lessen op een andere manier kunnen bekijken.
- vc11 Ik vond het gemakkelijk om een opgenomen videoles te starten op de computer.
- vc12 Ik heb telkens een gehele videoles bekeken.
- vc13 Ik heb **bepaalde delen** van de opgenomen videolessen bekeken.
- vc14 Ik heb vaak de hulp van de helpdesk moeten invoeren om een opgenomen videoles te kunnen bekijken.
- vc15 Ik zal in de toekomst nog vaker opgenomen videolessen gaan bekijken (als die er nog komen).
- vc16 Heb je verder nog iets op te merken over de videolessen en het bekijken ervan?

Videolesen of videoconferencing

Hier moet je antwoorden op een 5-puntsschaal die loopt van helemaal oneens naar helemaal eens. Ook hier geldt weer dat er geen goed of fout antwoord is. **Jouw mening telt!**

Met "gewone lessen" bedoelen we in deze vragenlijst alle andere lessen dan videolessen.

Met "docent" wordt in de stellingen de persoon bedoeld die te zien is in de videoles. Dat hoeft dus niet altijd jouw eigen vakdocent te zijn.

- 1) Videolessen zijn leuk.
- 2) Videolessen zijn een fijne afwisseling met gewone lessen.
- 3) Ik vind de videolessen afwisselend, omdat we dan verschillende docenten krijgen.
- 4) Wij hebben ook gastlessen gekregen via de video van experts uit de beroepspraktijk.
- 5) Ik vind dat de videolessen mij meer vrijheid bij het leren geven.
- 6) Videolessen lijken mij fijn omdat de docent **niet** altijd in het leslokaal aanwezig is.
- 7) Ik vind dat ik steeds meer zelf moet uitzoeken bij de videolessen.
- 8) Ik vind het een voordeel dat we via de videolessen onderwijs kunnen krijgen van verschillende gastsprekers of experts uit de beroepspraktijk.
- 9) Ik vind het handig om de videolessen later nog eens te kunnen bekijken.
- 10) Ik vind het leuk om met studenten van een ander ROC dezelfde les te kunnen volgen.
- 11) Ik vind het interessant om met studenten van andere ROC's samen te kunnen werken via de videolessen.
- 12) Ik vind dat ik in gewone lessen (zonder videoconferencing) **meer** kan leren.

- 13) Ik kan bij videolessen beter opletten dan bij gewone lessen.
- 14) Ik vind dat de videolessen vooral nadelen opleveren.
- 15) Ik vind dat ik in de videolessen net zo gemakkelijk vragen kan stellen aan de docent op de video als in gewone lessen.
- 16) Ik weet niet goed wat er van mij verwacht wordt in de videolessen.
- 17) Door gastsprekers in de videolessen krijg ik een beter beeld van mijn uiteindelijke beroep.
- 18) Ik heb geen problemen gehad met het inloggen om de videolessen te kunnen volgen.
- 19) Ik vind het beeld en geluid bij de videolessen tegenvallen.
- 20) Ik zie voor mezelf mogelijkheden met videolessen in een projectpresentatie.
- 21) Ik denk dat in de toekomst alle gewone lessen door videolessen zullen worden vervangen.
- 22) Als ik mag kiezen heb ik een theorieles het liefst via een videoles.
- 23) Als ik mag kiezen heb ik een praktijkles het liefst **zonder** videoconferencing.
- 24) Ik vind dat ik voldoende kennis van ICT heb om de videolessen goed te kunnen volgen.
- 25) Voor de videolessen heb ik geen ICT-vaardigheden nodig.
- 26) De gewone lessen op school spreken mij erg aan.
- 27) Ik heb betere cijfers gehaald door de videolessen.
- 28) Ik heb thuis (ook) de videolessen bekeken.
- 29) Gebruik van videolessen voor schooltaken vind ik saai.
- 30) Ik verveel me tijdens de videolessen.
- 31) Ik vind dat ik minder contact met de docent heb bij de videolessen.
- 32) Ik krijg genoeg uitleg in de videolessen.
- 33) Ik volg de videolessen alleen omdat het moet.
- 34) Als ik mag kiezen heb ik liever gewone lessen dan videolessen.
- 35) Mij is verteld **waarom** wij videolessen krijgen.
- 36) De videolessen zijn ingezet om mij beter te laten presteren.
- 37) De videolessen zijn ingezet om gastsprekers te laten vertellen over onderwerpen uit mijn toekomstige beroepspraktijk.
- 38) De videolessen zijn ingezet om te bezuinigen.
- 39) Door de videolessen kan mijn afdeling blijven bestaan.
- 40) Ik vind dat de uitleg in de videolessen veel beter is dan in de gewone lessen.
- 41) Ik vind het prettig dat ik in de videolessen van verschillende docenten les krijg.
- 42) Ik begrijp de inzet van videolessen **niet**.
- 43) Vooral met videolessen vind ik het **niet** erg als de les is afgelopen.
- 44) Ik vind dat bij de gewone lessen, de videolessen me helpen.
- 45) Als ik eerlijk ben volg ik liever geen videolessen.

BIJLAGE 8 STUDENTEN INTERVIEWSHEMA NAMETING

Hartelijk welkom, fijn dat jullie gekomen zijn om deel te nemen aan het studenteninterview voor het project Future in Mobility. Eerder dit jaar hebben jullie al deelgenomen aan een interview over videoconferencing. Toen heb ik jullie gevraagd naar je verwachtingen, nu wil ik graag ingaan op jullie ervaringen met videoconferencing.

In dit interview is het niet mogelijk om foute antwoorden te geven, het gaat om jullie mening, die is waardevol voor het onderzoek. We beginnen met een aantal algemene vragen en dan gaan we door met vragen over de videolessen.

☐ ROC Westerschelde	☐ Niveau 2
☐ ROC Zeeland	☐ Niveau 3
☐ ICT	☐ Niveau 4
☐ Lab. techniek	☐ Man
☐ Procestechiek	☐ Vrouw
☐ Motorvoertuig.techn.	Leerjaar _____
☐ Werktuigbouwkunde	
☐ BBL (beroeps begeleide leerweg)	Leeftijd _____
☐ BOL (beroeps opleidende leerweg)	Aantal studenten bij interview _____

Hoeveel videolessen hebben jullie gehad?

Hoe hebben jullie de videolessen ervaren?

Vertel er eens iets over. (om te activeren: wat voor les was het, hadden jullie als student inbreng, wat vond je ervan, heb je er iets van geleerd, etc.)

Waren de videolessen aantrekkelijke lessen? En als je dit vergelijkt met reguliere lessen?

Zaten jullie in het lokaal op afstand of bij de docent in het lokaal of rouleerde dat?

Hoe was de organisatie van de videolessen?

Vergelijkbaar of anders dan reguliere lessen en hoe dan?

Hoe verliep de communicatie met de docent?

Gelijk aan/anders dan reguliere les; kon je alle vragen die je had kwijt; was de docent zich bewust van de leerlingen in het lokaal en degenen op afstand

Hoe verliep de communicatie met medestudenten in hetzelfde lokaal als waar jijzelf zat?

Hoe verliep de communicatie met medestudenten in het andere lokaal dan waar jijzelf zat?

Hoe was jullie betrokkenheid bij de videolessen? En in vergelijking met reguliere lessen?

Hebben de videolessen gezorgd voor een andere tijdsinvestering door jullie zelf?
In de voorbereiding van de lessen of juist in de verwerking van de lessen?

Hebben de videolessen je geholpen bij jouw leren?

Op welke manier? Waar zie je dat in terug (toetsresultaat, motivatie of iets anders)?

Hoe verliep de techniek tijdens de videolessen?

geen/veel/weinig haperingen; lessen die door techniek niet doorgingen of regulier plaatsvonden; etc.

Heb je gebruik gemaakt van de opgenomen videolessen? Vertel er eens wat over:

- Thuis/school;
- alleen/met medestudenten;
- vlak voor de toets/telkens na een les of als voorbereiding op de volgende/toen ik niet bij de les kon zijn;
- hele lessen bekeken/specifieke stukjes les bekeken;
- technische problemen/vlekkeloze verbinding

Heb je nog eventuele wensen ter verbetering van de videolessen? En voor het gebruik van de opgenomen videolessen?

Heb je nog aanvullingen, tips of vragen?

Dit is het einde van het interview. Hartelijk dank voor je medewerking!

BIJLAGE 9 DOCENT INTERVIEWSHEMA NAMETING

Hartelijk welkom, fijn dat u weer wilt meewerken aan het docenteninterview voor het project Future in Mobility. Voor aanvang van de videolessen heb ik u gevraagd naar uw verwachtingen van de videolessen en nu wil ik graag kijken naar uw (eerste) ervaringen met het geven van videolessen.

Het interview begint met een aantal algemene vragen en gaat daarna al snel in op videoconferencing.

Naam:

_____

- Man
- Vrouw

- ROC Westerschelde
- ROC Zeeland
- Jonger dan 30
- 30-40 jaar
- 41-50 jaar
- 50-60 jaar
- 61 jaar of ouder
- ICT
- Med lab techniek
- Procestechiek
- Werktuigbouw
- Motorvoertuigtechn

Hoe lang bent u al werkzaam in het onderwijs?

Wat is uw functie hier op school en welke eventueel andere specifieke taken heeft u? (welk vak, niveau studenten, leerweg en leerjaar)

Hoe hebt u de studenten ingedeeld over de twee leslocaties: op afstand en in het lokaal?

- gebruikte u daarvoor criteria?
- rouleerden de studenten over de leslocaties?

Hoe hebt u het verzorgen van videolessen ervaren?

- hoe kijkt u aan tegen de interactiviteit van de les in vergelijking met een reguliere les
- wat vindt u van uw eigen interactie met de studenten op afstand en in het lokaal zelf
- heeft u uw gedrag in de klas moeten aanpassen tijdens de videolessen in vergelijking met een reguliere les? Hebt u op een andere manier lesgegeven tijdens een videoles?
- welke werkvormen heeft u ingezet tijdens de lessen? Hoe staat dat in verhouding tot het gebruik in reguliere lessen?

Zijn de studenten betrokken bij de videolessen?

- is dat voor beide groepen gelijk of zijn daar verschillen?
- zijn er verschillen met de betrokkenheid van de studenten ten op zichte van een reguliere les?

Wat vindt u van de inzet van videolessen in het belang van de studenten?

Hoe denkt u dat studenten aankijken tegen de inzet van de videolessen?

Zijn de videolessen geschikt om uw onderwijsdoelen te verwezenlijken?

Hebt u in uw onderwijs nog aandacht besteed aan de opgenomen videolessen?

- samen bekeken; klaargezet in N@tschool; studenten op de mogelijkheid gewezen
- denkt u dat de studenten de opgenomen lessen gebruiken
- hoe kijken de studenten aan tegen het gebruik van de opgenomen videolessen?

Hoe hebt u het videoconferencing systeem ervaren?

- gebruiksvriendelijkheid van het videosysteem
- mogelijkheden voor het onderwijs
- ervaren technische problemen
- ervaren inhoudelijke of praktische problemen
- ervaren meerwaarde in inhoudelijke zin
- ervaren meerwaarde in organisatorische zin

Welke beperkingen hebt u ervaren van het videoconferencing systeem? Of tegen welke grenzen bent u aangelopen bij het gebruik van het videoconferencing systeem?

Is naar uw idee voldaan aan alle randvoorwaarden om prettig en gemakkelijk met het videoconferencing systeem lessen te kunnen verzorgen?

(wat moet er eventueel nog worden veranderd?)

Hebt u het videoconferencing systeem nog op andere momenten in uw werk ingezet dan alleen in het onderwijs aan de studenten?

(bijvoorbeeld overleg met collega's, met management, met werkveld of andere manieren)

Hoe denkt u over drie jaar te werken op dit ROC met videoconferencing?

Hebt u nog aanvullingen, tips of vragen?

Dit is het einde van het interview. Hartelijk dank voor uw medewerking!

BIJLAGE 10 MANAGEMENT INTERVIEWSHEMA NAMETING

Hartelijk welkom, fijn dat u wilt meewerken aan het managersinterview voor het project Future in Mobility.

- Naam: _____
- Man
  - Vrouw
-
- ROC Westerschelde
  - ROC Zeeland
  - Bedrijfsleven
  - Anders _____
- Jonger dan 30
  - 30-40 jaar
  - 41-50 jaar
  - 50-60 jaar
  - 61 jaar of ouder
- Specifieke opleiding(en)
  - ROC-breed

Op welke wijze heeft u zelf gewerkt met het videoconferencing systeem?

Hoe hebt u het werken met het videoconferencing systeem ervaren?

- gebruiksvriendelijkheid
- mogelijkheden
- ervaren technische problemen
- inhoudelijke of praktische problemen
- ervaren meerwaarde in inhoudelijk en organisatorische zin

Hoe denkt u dat de docenten het videoconferencing systeem ervaren?

Hoe denkt u dat de studenten de videolessen ervaren?

Welke mogelijkheden heeft u ervaren van het videoconferencing systeem?

Welke belemmeringen of beperking heeft u ervaren van het videoconferencing systeem?

Het systeem is in eerste beginsel ingezet om een antwoord te geven op de krimp van zowel studenten- als docentaantallen. Vindt u dat dit doel is bereikt met het videoconferencing systeem?

Naast bovenstaande worden met het systeem nog meerdere doelen gediend, wat is hiervan in de praktijk gebleken voor:

- bereiken van de onderwijsdoelen
- efficiëntie van organisatie van de lessen
- kostenbesparing
- tijdswinst bij overleg met mensen op verschillende locaties

Zijn de randvoorwaarden voor het kunnen werken met het systeem voldoende gebleken? Waar zijn nog aanpassingen gewenst?

Wat vindt u van de inzet van videolessen in het belang van de studenten?

Hoe denkt u dat studenten nu aankijken tegen de inzet van de videolessen?

Hoe denkt u dat de docenten aankijken tegen de inzet van de videolessen? Voor de deelnemende docenten en voor hun collega's.

Zijn uw verwachtingen van de inzet van videoconferencing voor de organisatie van uw ROC uitgekomen en in welke mate? (op het gebied van structuur, personeel, financiën en materieel; eventueel extra inzet in tijd voor voorbereiding van de videolessen; roostertechnisch)

Zijn er scholingsvragen naar boven gekomen bij docenten of mogelijk bij het management naar aanleiding van het werken met de videoconferencing systeem?

Kan de toepassing van videoconferencing ook gebruikt worden voor het verantwoorden van de onderwijstijd? Anders geformuleerd: als er geen docent voor de groep staat of als een student van thuis uit een les volgt, telt deze tijd dan voor de inspectie wel mee als onderwijstijd?

Hoe denkt u over drie jaar te werken op dit ROC met videoconferencing?

Hebt u nog aanbeveling voor het werken met videoconferencing of essentiële onderdelen die andere onderwijsorganisatie die dit willen invoeren aan moeten denken of vooral niet moeten doen?

Hebt u nog aanvullingen, tips of vragen?

Dit is het einde van het interview. Hartelijk dank voor uw medewerking!